

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Суліменко Л. А., к.е.н., професор

Постановка проблеми. Основні засоби є основою господарської діяльності підприємства, одним з важливих елементів процесу виробництва, а тому це один з найважливіших об'єктів обліку та звітності, що характеризує загальний майновий стан підприємства, його економічний потенціал. Тому важливе значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства має економічна інформація про наявність, рух та стан основних засобів, а також постійний контроль за їх ефективним використанням, що досягається завдяки раціонально організованому обліку основних засобів.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням сутності поняття «основні засоби», а також питаннями обліку, контролю та аналізу основних засобів займалися наступні вчені: В. Г. Андрійчук, Ф.Ф. Бутинець, О.Г. Бірюк, Н.Г. Виговська, О. Ф. Вербило, А. Г. Вознюк, М.Я. Дем'яненко, В.А. Замлинський, В.Г. Лінник, С.А. Николаєва, В.В. Сопко, В.М. Жук, П.Т. Саблук, Я.В. Соколов, Л.К. Сук, В.С. Сухарський, О.П. Скрипан, Т.М. Ткаченко, В.Г. Швець, С.Ф. Голов, Т.Н. Кондрашова та інші. Аналіз останніх досліджень дає підстави стверджувати, що питання формування облікової політики підприємства недостатньо досліджені та потребують більш глибокого та детального вивчення та пов'язання з діючими нормативно-правовими документами.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та практичних положень організації обліку основних засобів. **Об'єктом дослідження** є процеси бухгалтерського обліку основних засобів на підприємствах.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою дослідження є діалектичний метод пізнання та системний підхід при вивченні економічних явищ і процесів. Теоретичні аспекти бухгалтерського обліку основних засобів досліджено за допомогою методів аналізу і синтезу, індукції та дедукції, теоретичного узагальнення та порівняння. Керуючись методом спостереження, а також економіко-статистичним, розрахунково-конструктивним, а також балансовим та спеціальними методами бухгалтерського обліку (оцінка, бухгалтерські рахунки та ін.) досліджено сучасний стан організації бухгалтерського обліку основних засобів.

Результати дослідження. Вивчення теоретичних положень, опублікованих праць вітчизняних і зарубіжних вчених свідчать, що облік основних засобів в останній час дещо ускладнився, а ряд проблем негативно впливають на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів. До таких проблем можна віднести:

- різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у фінансовому обліку та в системі оподаткування;
- проблема оцінки основних засобів;
- проблеми підвищення інформативності первинних документів з обліку основних засобів;
- проблема гармонізації бухгалтерського та податкового обліку.

Згідно норм П(С)БО 7 «Основні засоби» підприємства можуть використовувати два види оцінки вартості основних засобів: за первісною або за справедливою вартістю [2].

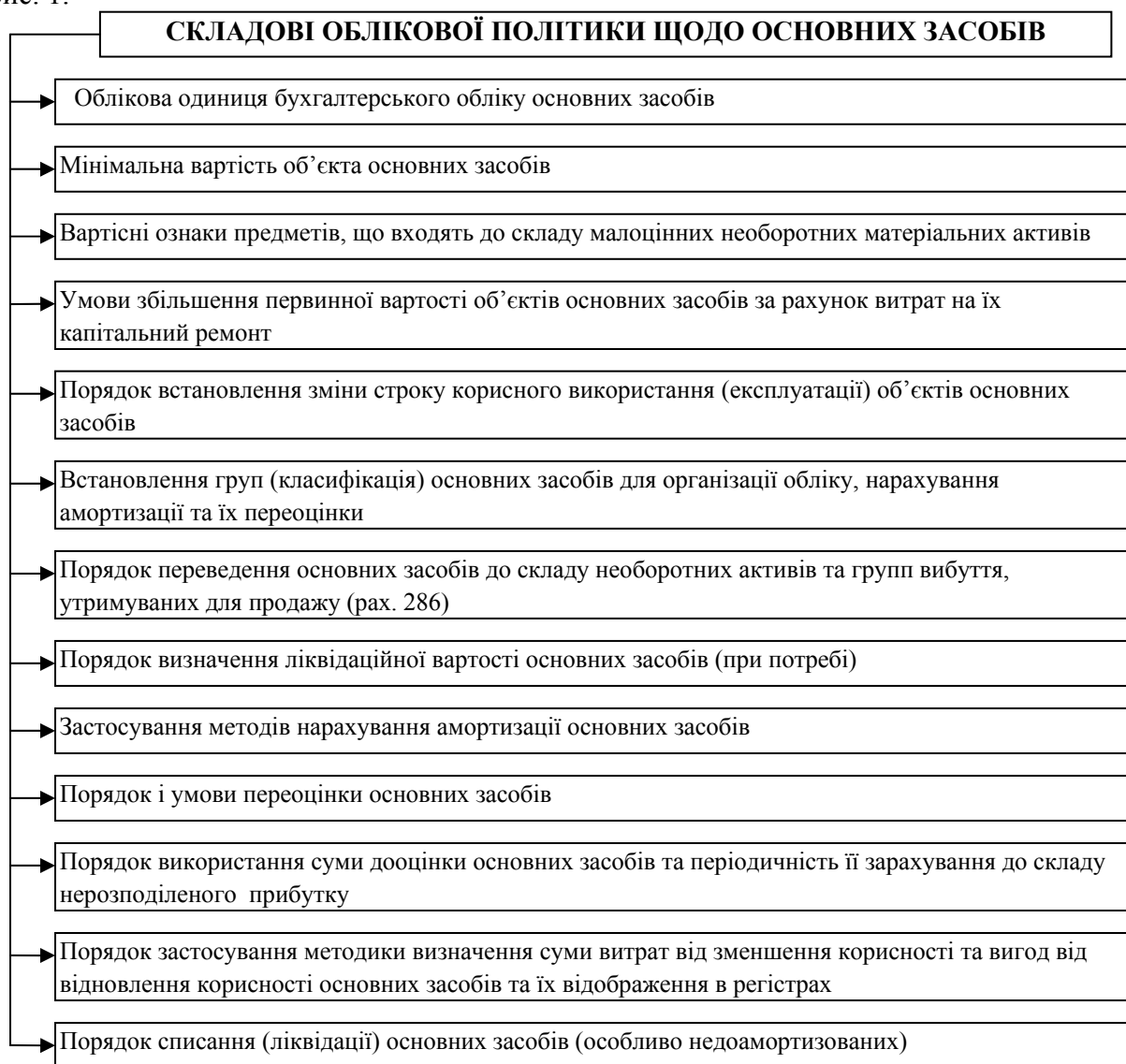
Традиційним і найбільш методично розробленим способом оцінки в національній обліковій практиці є відображення основних засобів за первісною вартістю, яка складається з фактичних витрат на їх виробництво і придбання. Проте застосування первісної оцінки в умовах інфляційних процесів може привести до негативних наслідків. Навіть за умов незмінних цін, потенціал основних засобів не залишається незмінним, оскільки скорочується строк їх служби, вони стають морально застарілими. Основні засоби, які придбані в різний час та мають однакові характеристики, матимуть різну вартість. А проведення постійних переоцінок збільшує витрати на ведення обліку.

В процесі оцінки основних засобів за справедливою вартістю виникає ряд проблем через відсутність методичних основ обґрунтованого визначення справедливої вартості основних засобів, що може привести до фальсифікації облікової інформації, а це суперечить принципам і природі бухгалтерського обліку. Особливо така проблема існує при оцінці довгострокових біологічних активів за справедливою вартістю.

Крім того, при організації обліку основних засобів на підприємствах слід звернути увагу на такі її напрями:

- придбання (виготовлення) та введення в експлуатацію об'єктів основних засобів;
- поліпшення та ремонт об'єктів основних засобів;
- ліквідація об'єктів основних засобів;
- нарахування амортизації основних засобів.

Для раціональної організації бухгалтерського обліку основних засобів важливе значення має формування їх облікової політики, основні складові якої представлені на рис. 1.

Рис. 1. Формування облікової політики щодо основних засобів.

Вищезазначені елементи облікової політики підприємства щодо основних засобів вказуються в розпорядчому документі щодо облікової політики підприємства – в Наказі (чи в Положенні) про облікову політику підприємства. Таким чином, облікова політика являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [4]. Вона також є важливою

складовою організації обліку на підприємстві, яка сприяє ефективному управлінню основними засобами в процесі господарської діяльності підприємства.

Висновки. Отже, належна організація обліку основних засобів, яка підкріплена обґрунтованою обліковою політикою, забезпечить реалізацію наступних її завдань:

1) документального оформлення операцій з придбання, списання, продажу або внутрішнього переміщення; основних засобів;

2) розробки бухгалтерської моделі економічного механізму амортизації, що сприятиме вирішенню проблем фінансового, внутрішньогосподарського обліку, а також забезпеченню вимог бухгалтерського та податкового законодавства;

3) збереження основних засобів як стратегічної частини приватної власності та недопущення крадіжок, псування об'єктів у процесі їх використання та експлуатації;

4) управління основними засобами з метою ефективного їх використання у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства;

5) виявлення економічних та юридичних наслідків господарських операцій з придбання, реконструкції, модернізації об'єктів або їх ліквідації.;

6) дотримання вимог діючого бухгалтерського та податкового законодавства.

Саме тому суб'єктам господарської діяльності слід більше уваги приділяти формуванню облікової політики, яка базується на дотриманні основних принципів ведення обліку та інформаційного забезпечення складання фінансової звітності з врахуванням обов'язкових вимог національних стандартів бухгалтерського обліку та податкового законодавства, а також альтернативних організаційно-методичних підходів до ведення бухгалтерського обліку основних засобів.

Використані джерела інформації

1. Замлинський В.А. Облік основних засобів: переосмислення принципів та завдань / В.А. Замлинський // Облік і фінанси АПК. – 2010. - № 1. – с. 81-92.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI редакція від 23.12.2010 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua

4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua